

משולחן שלמה

עיונים ופנינים בפרשה משיעוריו של

הגאון הינוקא
רבינו שלמה יהודה בארי שליט"א

פרשת ויקהל-שקלים

גליון
174

קהלת משה – קהלת אהרן

וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (לה, א). מובא בלקח טוב (שמות לד, לד) שמה שהקהיל כאן משה את ישראל למלאכת המשכן, בא לכפר להם על אשר נקהלו לעשיית העגל, כנאמר שם (בשמות לב, א) "וירא העם כי בושש משה לרדת מן ההר ויקהל העם על אהרן ויאמרו אליו קום עשה לנו אלהים". וביאר החיד"א (בדברים אחדים דרוש ו) שאסף וכינס אותם משה בכדי שיתאחדו יחדיו, כי ראשית לכל מלאכת המשכן נצרך שיהיו ישראל באחדות גמור בלב אחד.

ערבוביא דלהון

כי כנגד ההתקהלות למעשה העגל שנעשתה על ידי הערב רב, כעת שהקהיל משה את ישראל באו בזה לאחדות שלמה ונתכפר חטאם. כי כח הערב רב בזה היה רק כאשר לא גבר כביכול כח חלק נשמת משה הכלול בכל אחד מישראל, כמו שאמר רשב"י בווהר כי תשא (בדף קצא ע"ב) שכל כוחם היה מחלק היום שמחצות ואילת הנקרא 'ערב', שהוא כנגד מידת הגבורה, אבל בחלק היום הראשון שמהבוקר עד חצות לא היתה להם שליטה, כי הוא חלקו של משה שמצד מידת החסד, אבל כאשר ראו שבושש משה ובאה ישישית ועדיין הוא לא בא, תיכף נקהלו על אהרן ועשו מה שעשו, והוא מפני שתלוי היה הכל בהתגברות חלקו של משה הכלול מכל ישראל, כי הוא אשר קיבל את התורה כנגד כלל היהודים, וכענין הנאמר באסתר (ט, כג) "וקבל היהודים", בלשון יחיד, שהוא משה כללא דיהודאי.

סורו רדו

וכעת שהקהיל משה לנדבת המשכן, לא נתן פתח אחיזה לערב רב בהתקהלות זו, כמו שאמר רבי חייא בזוהר ויקהל (בדף קצה ע"א) שעל כך אמר אז משה לישראל (בשמות לה, ה) "קחו מאתכם תרומה", מאתכם ולא מהערב רב, ולכך לא הקהיל אותם בחצוצרות, בכדי שלא יתוודע הדבר גם לערב רב ויבואו ליתן נדבתם כישראל כמו שביאר רבי יהונתן אייבשיץ (אמרי בינה, פ' ויקהל). כי בכדי שיהיה חלקם עם משה הוכרחו ישראל ליפרוש מחלק הערב רב שהם היפך האחדות, וכענין שבמלחמתו בעמלק ציווה שאול לקיני "לכו סורו רדו מתוך עמלקי" (שמואל א' טו, ו), בכדי שלא יהיו נתפסים חלילה בעוון עמלק.

לאחת יחשבו

וזו אף היתה מעלת נדבת מחצית השקל שאף היא לכפר על מעשה העגל באה, כמו שאמרו בירושלמי שקלים (פ"ב ה"ג) ובתנחומא (כי תשא י) שלפי שחטאו בעגל במחצית היום, ובשש שעות ביום, יתנו מחצית השקל, ששווי שישה גרמיסין (-שם מטבע). וביאר האלשיך (בשמות ל, יג) בשם המהר"ש אלקבץ, שלכך היה שיעורו מחצית ולא שקל שלם, בכדי להורות את בני ישראל יחס אחדותם, שרק בהתחבר האחד עם זולתו נעשים הם לאחד שלם. והוסיף וביאר על כך האלשיך, שבזה רמז לנו ה' יתברך שמקור כל אחד מישראל קשורה בנפש חבירו, ולאחת יחשבו כולם יחדיו, שלכך ערבים הם זה בזה כמובא במסכת שבועות (בדף לט ע"א).

בעלי מחלוקת הגרועים מכולם

ומתוך כך גבר כח ישראל להכניע את רעת המן האגני מזרע עמלק, מתוך שנתעוררה מעלת אחדותם על ידי שזכרו את מצוות נדבת מחצית השקל,

ובכך הפרידו עצמם מחלק הערב רב שהחטיאו להם בעגל, ומתוך כך תש כוחו של המן עמלק מליגע בהם לרעה. כי הנה מובא בזוהר בראשית (בדף כה ע"א) שחמשה מיני ערב רב הם, ואחד מהם הוא 'עמלקים', וכתב הגר"א באבן שלמה (פ"ח, י) שהם בעלי מחלוקת הגרועים מכולם, ואין בן דוד בא עד שיכלו מן העולם. כי כל כח עמלק הוא מהפירוד, וכנרמז במה שנלחם בישראל ב'רפידים', שהוא אותיות 'פרידים' כמו שכתב הכלי יקר (שמות יז, ח), וזהו עיקר מהות זרע עמלק והערב רב שכל ישעם וחפצם הוא לזרוע פירוד לבבות ומחלוקת בין ישראל, ובכך להרחיקם ממעלת נפשותם המורשת במשה כללא דיהודאי כאמור.

יקדימו קריאת שקליהם

וכנגדם הכין הקב"ה לישראל לדורות תרופה בקריאת הפרשה זכר לנדבת מחצית השקל, כמו שאמר ריש לקיש במסכת מגילה (בדף יג ע"ב) ובירושלמי מגילה (פ"א ה"ה) שמפני שגלוי וידוע היה לפני מי שאמר והיה העולם שעתידי המן לשקול שקלים על ישראל, כשאמר לאחשורוש "ישנו עם אחד מפוזר ומפורד... אם על המלך טוב יכתב לאבדם ועשרת אלפים ככר כסף אשקול על ידי עושי המלאכה להביא אל גנזי המלך" (אסתר ג, ח-ט), לפיכך הקדים הקב"ה שקליהם של ישראל לשקליו של אותו הרשע, שהוא מצוות נדבת מחצית השקל לדורות, כמו ששינו במשנה שקלים (א, א) 'באחד באדר משמיעין על השקלים'.

וכאשר אין בית המקדש קיים ואין בידינו בגלותינו לקיים את סדר עבודת הקרבנות, נעשה הדבר על ידי קריאת הפרשה זכר למחצית השקל, כמובא בתנחומא (כי תשא ג) שכאשר סידר ותיקן משה לישראל את פרשת שקלים לדורות, טען ואמר לפני הקב"ה, רבונו של עולם, משאני מת אין אני נזכר, והשיב לו הקב"ה, חייך, כשם שאתה עומד עכשיו ונותן להם פרשת שקלים ואתה זוקף את ראשם, כך בכל שנה ושנה שקוראים אותה לפני, הוא כאילו עומד אתה שם באותה שעה וזוקף את ראשם, שהרי לא נאמר בפרשה זו 'שא את ראש' בלשון הווה, אלא 'כי תשא' בלשון עתיד, כי הוא לדורות.

וכתב הלבוש (באו"ח ס"י תרפה סעיף א) והביאו המשנה ברורה (שם בס"ק ב) שבקריאת פרשת שקלים משלמים אנו פרים שפתינו, ונחשב לנו כאילו מביאים אנו נדבת מחצית השקל בפועל. וכן היה בימי מרדכי ואסתר שלא שקלו ישראל שקליהם, כי היה אז המקדש חרב ובטלה העבודה, ולא היה כח השקלים שקדמו והכריעו שקלי המן אלא בקריאת הפרשה כמו שכתב הבני יששכר (מאמרי אדר ב, דרוש ו).

עם מפוזר ומפורד

כי הנה כל עיקר צרת ישראל בימי המן היו בגלל שנתרחקו ממידת האחדות והאהבה זה לזה כמו שכתב השל"ה (בפ' תצוה, תו"א כ), וכענין שביאר האבן עזרא (שם באסתר ג, ח) מה שטען המן לאחשורוש 'ישנו עם אחד עם מפוזר ומפורד', שאמר לו שבישראל כאשר יפרד איש מעל אחיו נעשה הוא כולו רע חלילה.

וכמו שביאר העקדת יצחק (באסתר שם) שהיה המן חכם גדול להרע, כי הוא ידע שסגולת האחדות אחווה ודבוקה בכל זרע ישראל, והיא היא מהותם ותפארתם, כי יש להם אֵל אחד, ותורה אחת, ועם אחד, ורק בכך שומר אותם הקב"ה מכל פגע. וכענין שדרש רבי בבראשית רבה (לה, ו), וכן דרש רבי

ואלה יעמדו על הברכה

העלון מוקדש לרפואת ישועות והצלחת:

פבל נסים בן מרינה, משה מנחם מבורך בן אורלי, ציונה בת רגינה, אשר בן חנה, יוסף בן אלישבע הדסה. לזיווג הגון: נתנאל בן סיגל, אוריאל בן לאה, יצחק בן חסיה.

להקדשות ניתן לפנות בטל' 076.5995991

לעילוי נשמת

ראו דור דרור בן רונית

אלעזר בן הקפר בכמדבר רבה (יא, ז) ובתנחומא (צו, ז), מה שאמר הכתוב בהושע (ד, יז) "חבור עצבים אפרים הנח לו", שגדול השלום ושנואה המחלוקת, שאפילו אם עובדים ישראל (-אפרים) לאילילים ולעצבים, אבל הם בחיבור זה עם זה ושלום ביניהם, אמר המקום כביכול איני יכול לשלוט בהם מפני ששלום ביניהם, אבל משנחלקו חלילה מתקיים בהם הכתוב בהושע (י, ב) "חלק לבם עתה יאשמו".

והיו לאחדים בדרך

וכמו שאמרו בירושלמי פאה (פ"א ה"א) וביקרא רבה (ויקרא רבה כו, ב) שבימי אחאב היו נוצחים ישראל במלחמותיהם על אף שטעו אחר האילילים, מפני שהיו באחדות. וביאר העקדת יצחק (סו) עוד, שהאחדות היא סגולתם הטבעית של ישראל, כי שורש נשמותיהם של ישראל נמשכה מעצמותו יתברך שהוא "ה' אחד" (דברים ו, ד), יחיד ומיוחד ללא כל שינוי, וכן הוא אברהם אבי כל ישראל שאמר עליו הכתוב (ביחזקאל לג, כד) "אחד היה אברהם", ועוד נאמר עליו (ישעיה נא, ב) "הביטו אל אברהם אביכם... כי אחד קראתיו", כי הוא כענין שנאמר (בראשית ג, כב) "הן האדם היה כאחד ממנו" ותרגומו 'חידא', וכן אמר דוד (בדברי הימים א', יז, כא) "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ", וכפי שיתגלה לעין כל לעתיד שלא תהיה אחיזה לשון פירוד בישראל ויתקיים בהם מה שנתנבא יחזקאל (לז, יז) "וקרב אותם אחד אל אחד לך לעץ אחד והיו לאחדים בדרך".

לך כנוס את כל היהודים

ומפני שלא השכילו ישראל לחבור זה לזה באחדות ואהבה בימי המן נתעוררה עליהם צרת המן האנגי, והיתה עצתם אך מתוך שישובו ויתאחדו כאחד בכוחו של מרדכי. כמו שאמרו חכמים במדרש שוחר טוב (מזמור כב) שאין אתה מוצא ימים קשים שהיו ישראל באפילה ויושבים בחושך ובצרה כאותם הימים שהיו בימי המן שאמר לאחשורוש "ישנו עם אחד מפוזר ומפורד", וכיון שידעה אסתר התחילה לומר למרדכי "לך כנוס את כל היהודים" (אסתר ד, טו). וביאר זאת המהר"ש אלקבץ בספר מנות הלוי (באסתר ד, טו) שאמרה לו אסתר שכנגד דברי המן הצורר "ישנו עם אחד מפוזר ומפורד", ישנה רק תקנה אחת - 'לך כנוס את כל היהודים', שרק בזה תבטל גזירתו, היינו שיכניסם ושיקבצם לדעת אחד, ואם יש ביניהם קנאה ושנאה ותחרות, שישלים ביניהם. כי גדול כח האחדות לבטל ולדחות כל צר ומסטיין כמו שביאר החיד"א (בדברים אחרים (ס)).

משנכנס אדר

וגדול מרדכי בבית המלך מלכו של עולם להביא את ישראל לכדי אחדות זו,

כי הוא היה שקול כמשה כמובא באסתר רבה (ו, ב), שהיה משה בסוד הדעת שהוא כלל היהודים כאמור, ולכך רק בכוחו יכלו היהודים להתכנס ולהתאסף בכינוס צדיקים שנאה להם ונאה לעולם כמובא במסכת סנהדרין (בדף עב ע"א).

וכן הוא בכל שנה ושנה, בימי חודש אדר שמשמיעים ישראל על השקלים, ובפרט בימי הפורים, שחוזרים וניעורים אז כוחם של משה ומרדכי להקהיל את ישראל במידת האחדות הנשמעת בקריאת פרשת השקלים. כי משה ומרדכי הם בסוד דעת הכולל לכל השישים רבוא הדעות שבישראל, ובחודש אדר וימי הפורים גוברת התפשטות קדושת דעתם בכל ישראל להביאם לכדי אחדות ושלום, והיא שורש שמחת חודש אדר וימי הפורים, כי משמעות מה שנגזר משה בחודש אדר הוא שהוא נגזר בכל אחד מישראל בדעתו, ובימים אלו מתעוררת בעולם מידת האחדות והאהבה בין ישראל, ונעשה כל אחד שפל בעיניו כגאי כלפי חבריו ואין חלוק ליבו חלילה ממנו, ובכך מתקיים בו ענין הכתוב "ויקבור אותו בגאי" (דברים לד, ו), שאין מתגלה חלק משה הגנוז בכל אחד מישראל אלא למי ששפל הוא בעיניו כגאי, כמו שכתב כל זה המאור עיניים (בפ' תרומה).

עומד ומשמש במרום

כי עדיין עומד משה ומשמש במרום כמובא במסכת סוטה (בדף יג ע"ב), היינו שתמיד מחפש הוא ודורש כיצד להרים קרן ישראל, וכמו שאמר רבי אבהו במסכת בבא בתרא (בדף י"ע"ב) שאמר משה לפני הקב"ה, רבוננו של עולם, כמה תרום קרן ישראל, אמר לו ב'כי תשא', וביאר הרוב דגן (סו) שהוא ככח האחדות הנעשה במחצית השקל, שמתוך שהעשיר לא ירבה והדל לא ימעט, מצטרפים הם זה לזה באחדות כאחד, וזוה מתרוממת קרן ישראל. והוא מהות חודש אדר שמתפשטת דעתם של משה ומרדכי בכל ישראל כאמור, שרק בדבקות בדעתם תיכון אחדות הדעת בישראל ותרומם קרן ישראל באמת, כמו שביאר בפרי צדיק (בדרוש לפ' שקלים).

מחצית המשקל

ונרמז הדבר ב'מחצית השקל' העולה כמנין 'נפש', היינו שעל ידי הדעת של משה נעשה נשיאות ראש ותקומה לנפש כל אחד מישראל שיוכל להטות לה המשקל אל הטוב כמו שכתב הבני יששכר (מאמרי אדר ב, דרוש ב). ומתוך משקל זה של מחצית השקל מתכפר לישראל חטאם בעגל, שהרי שקול היה אז משה כנגד כל ישראל כאמור, ומפני כך נחשב היה לישראל העוון כשקול מחצה על מחצה, מחצה לחובה מצד חלק ישראל, ומחצה לזכות מצד חלק משה, ובאופן כזה מכריע אף המעט את הכף לזכות כמובא במסכת ראש השנה (בדף יז ע"א), ומעט הזה הוא נדבת שקל הקודש המכריע הכף לזכות לכפר עוונם, כמו שביאר כל זה הפנים יפות (בשמות ל, יג).

"ותלבש אסתר מלכות" (אסתר ה, א)

משיעור יום ה' ויגש תשע"א

א

הנה יום שבת קודש זהו הדבר הגבוה ביותר בכריאה, שאין דבר גדול וקדוש יותר ממנו, וכל העבר והעתיד של האדם תלוי בשבת קודש, והוא יום חופתו וישועתו של האדם. אמנם תלוי הכל בשיעור וגודל אמונתו של האדם בקדושת השבת, שיש בזה דרגות על דרגות, וראשית הכל הוא להאמין בקדושת יום השבת בפשטות, כי כאשר אין מאמינים בפנימיות מדרגת יום השבת הוא פגם אמונה, וכענין הרשעים הרואים ביום השבת ענין של חיציניות לבד, ונדמה להם שהוא יום שנחים בו מן העבודה ויש להם בו חופש וחרות מעול ועמל העולם, אבל באמת יום השבת הוא ענין אלהי וקדוש, כי הוא הדבר הגדול ביותר בעיני הבורא ב"ה, וביום זה יכול האדם לבוא לנקיון וכפרה מכל חטא ועוון, אך תלוי הכל במדרגת אמונתו של האדם בפנימיות יום השבת ומהותה וענינה.

ב

וענין יום שבת הוא גילוי מלכות הבורא ב"ה שהיא סוף ותכלית הכל, וגילוי המלכות הוא מדרגה לדרגה עד שבאה לתכלית גילוייה. וסדר גילוי המלכות נרמז בשם הוי"ה ב"ה, שתחילה היא כהאות י', היינו שהיא קטנה ובתחילת גילוייה, והיא נרמזת בשרה אמנו, היינו ב' ד'שרי', והיא נמשכת ומתגלית יותר בהאות ה' ונרמזת באות ה' ד'שרה', ולאחר מכן היא נמשכת בכל שבע הנביאות משרה עד אסתר בסוד האות ו', ואסתר היא תכלית גילוי המלכות באות ה' אחרונה דשם הוי"ה המתגלה בעולם הבריאה.

כי תחילה הייתה המלכות נעלמת ומסתתרת, שהוא צד הדין שקדם תחילה כאשר ברא הקב"ה את העולם תחילה במידת הדין, וכאשר ראה הקב"ה את דור המבול שלא יוכל להתקיים במידת הדין, עמד ושיתף עימה את מידת הרחמים שנתגלתה על ידי אברהם אבינו, ובכך נעשתה 'שרי' ל'שרה', היינו שנעשתה מרכבה למידת הבינה שבה מתמקיים כל הדינים, ונרמז הדבר בכך שנפקדה שרה, שהוא מצד הרחמים, ביום ראש השנה שהוא יום הראשון

לבריאת העולם, והוא יום הדין, ובכך התנוצץ עליה אור יום השבת, שהוא יום ראשון הכלול בשבת שהוא כנגד מידת החסד, וזה שנרמז בשמה 'שרה' העולה בראשי תיבות שבת ראש השנה.

ואסתר היא סוף שבע הנביאות כמובא במסכת מגילה (בדף יד ע"א), שהם שרה מרים דבורה חנה אביגיל חולדה ואסתר, כי 'שרה' היא כנגד הבינה כאמור, שהיא כנגד אות ה' ראשונה דשם הוי"ה, ו'אסתר' היא כנגד 'בת שבע' שהיא כנגד המלכות והאות ה' אחרונה דשם הוי"ה. כי בשרה ובאסתר היה גילוי של מלכות, ש'שרה' היא לשון שררה כמובא במסכת ברכות (בדף יג ע"א), שהיא שורש למלכות ונקראת 'אם' למלכות, ואסתר נקראת 'בת' למלכות, וכנרמז בכתוב (כתילים מה, יד) "כל כבודה בת מלך פנימה", ש'כל כבודה' עולה כמנין 'זו' הדסה, ו'בת מלך פניה' עולה כמנין 'היא אסתר' כמו שכתב המנות הלוי (אסתר ד, טז) בשם הרוקח בשערי בינה (באסתר סו), כי היתה אסתר כנגד גילוי המלכות בפועל ובגילוי, וכפי שנקראת המגילה 'מגילת אסתר', כי בה נתגלה תכלית מלכות הבורא ב"ה המושל בכל הנהגת הטבע וחיציניות העולמות.

ג

והנה כל השגה וקריבה לענין מלכות ה' תלויה באמונה בקדושת יום השבת, עד שמתוך אמונה שלימה ביום השבת יכול האדם לבוא להשגת רוח הקודש. כי הנה מהות יום השבת היא גילוי מידת המלכות, שכל ענינה הוא גילוי הבורא ב"ה אל התחתונים, וענין הנבואה הוא גילוי של העליונים אצל התחתונים, היינו שעולים ומשיגים התחתונים בעליונים. וענין הנבואה תלוי הוא בעליונים, היינו כפי אשר יחפוץ השי"ת להשרות נבואתו על הנביא וכפי הדבר אשר ישים בפיו, אך רוח הקודש הוא גילוי העליונים אצל התחתונים במקומם, והיא נקראת 'רוחא תתאה' כמובא בזוהר צו (בדף כו ע"א).

ורוח הקודש נמצאת היא תמיד בתחתונים לשרות על כל אדם שיכיר ויחפוץ בכך שיהיה כל מעשיו לשמו יתברך מתוך אמונה במלכותו, וכמובא בתנא דבי

אליהו (פ"ט) שאמר אליהו הנביא מעיד אני עלי שמים וארץ בין ישראל בין עכו"ם, בין איש בין אשה, בין עבד ובין שפחה, הכל לפי המעשה שהוא עושה כך רוח הקודש שורה עליו.

ד

וצדיקים קדושים שכיוונו מעשיהם וחשבו ממנו יתברך בכל מחשבה דיבור ומעשה לא סרה מהם לעולם מדרגה זו, וכל מעשיהם היו על פי רוח הקודש, וכענין שאמר רבי יוסי בזוהר שמות (בדף כא ע"א) שגם המקום שהיה משה רועה את צאנו היה על פי רוח הקודש, וכל דבר היה יודע משה רבנו ברוח הקודש, כמו שכתוב (שמות יח, טו) "כי יהיה להם דבר בא אלי" ואמר רשב"י בזוהר יתרו (בדף עח ע"א) שלכך לא נאמר 'באים אלי', אלא 'בא אלי', כי זוהי רוח הקודש שהיתה נגלית ובאה למשה ובה היה יודע הכל.

ומצד מדרגה זו גדולים חכמים מן הנביאים כמו שאמר אמימר במסכת בבא בתרא (בדף יב ע"א), וכמו שאמר רבי אלעזר בזוהר שמות (בדף וי"ב) שעל הנביאים פעמים ששורה רוח הקודש ופעמים לאו, אבל מהחכמים לא זזה רוח הקודש אפילו רגע אחד. אלא שהם בבחינת 'אסתר', כי הם יודעים מה שלמעלה ומה שלמטה ואינם רוצים לגלות כמובא שם, וזהו מפני שאין העולם במדרגה של אמונה.

ה

וכל מה שזכו כל הקדושים ברוח הקודש היה זה מתוך שהיו מכוונים כל מעשיהם אליו יתברך, ולזה היה כל צמאונם ורצונם, לבוא לשלימות האמונה בו יתברך, והכל הוא מצד הדבקות ביום השבת קודש, כי יום זה הוא יום האמונה בו יתברך, וכל מדרגת האמונה של האדם תלויה בו. כי יום השבת הוא שמגלה את האמונה במלכות השי"ת, וככל שתגדל אמונתו של האדם כך יהיה לו גילוי למידת מלכותו, וכל השגה וכל ידיעה ממנו יתברך ומאמיתת התורה פנימיותה וסודותיה תלויה בקרבת האדם למידת המלכות.

וזו המשמעות של רוח הקודש, שחובר האדם למדרגת האמונה ותולה את כל מעשיו ועבודתו באמונה בו יתברך, וכנגד זה תשרה בו רוח הקודש, שהיא גילוי אֱלֹהִים מצד מידת המלכות. וכמים פנים לפנים, כפי מידת האמונה שלו כן תאיר לו המלכות במדרגת רוח הקודש, שהיא השגה וידיעה מהשי"ת ותורתו.

וזהו שאמרו במסכת פסחים (בדף ק"ז ע"א) שכאשר אמר דוד המלך 'לדוד מזמור' זהו כאשר שרתה עליו רוח הקודש תחילה ולאחר מכן אמר שירה, ו'מזמור לדוד' הוא כאשר אמר שירה ומתוך כך שרתה עליו רוח הקודש. כי הוא כמים פנים לפנים, שפעם הוא מצד האדם שיחזק את עצמו באמונה ויסייע לו מלמעלה להשיג עוד ועוד, וכמו שאמרו שם במסכת פסחים (בדף ק"ז ע"א) שאין רוח הקודש שורה מתוך עצלות ועצבות, שחוק וקלות ראש ודברים בטלים, אלא מתוך דבר שמחה של מצוה, ופעם הוא מתוך שמשפיעים לו אמונה מלמעלה ובתוך כך הוא הולך ומחזק עצמו יותר בענין האמונה המפלטת ומכוונת דרכו וכל מעשיו שיהיו לשם ה'. וכל דרך נכון שהולך בה האדם, נחשב בזה שהולך הוא בדרך רוח הקודש המכוונת את הנבראים לקרבה לה' ב".

ו

ומאחר שמידת המלכות היא כלל הגילוי והמעלה שיש לתחתונים לבוא למדרגתה ולהתקשרות בה, לכך גם בצד הסטרא אחרא יש חפץ והשתוקקות למידת המלכות. אמנם מצד הקדושה הוא גילוי מלכות ה' מתוך עליה מדרגה לדרגה בענין האמונה, שזהו על ידי שבת קודש כאמור, אמנם בצד האחר הוא חפץ ורצון לבוא אל המלוכה עצמה, שזהו ענין כלל ימי החול, ולכן בימי החול יש אחיזה גדולה לחיצונים, מה שאין כן בשבת קודש שיש התעוררות בענין פנימיות מידת המלכות.

וזהו שנקראה 'שרה' בשם 'יסכה', ואמר רבי יצחק במסכת מגילה (בדף יד ע"א) וסנהדרין (בדף סט ע"א) שזהו על שם שהיא היתה סוכה ורואה ברוח הקודש, אמנם צד האחר נקרא 'אבימלך', משום שכל חפצו לבוא אל המלוכה וזהו 'אבי מלך', 'אבי' הוא לשון רצון כענין שכתוב (שמות י, כז) "ולא אבה לשלחם", היינו שכל רצונו במלוכה, מה שאין כן שרה היתה כל חפצה לזכות לדעת זך ונקי ולילך בדרך הנכון, שזהו על ידי רוח הקודש כאמור. וזהו 'אבי יסכה' (בראשית יא, כט, וכן אחד משמותיו של משה רבנו 'אבי סוכה'), שהיתה כל חפצה לזכות לילך בדרך אמת ולכוון מעשיה כראוי, ומתוך כך זכתה לענין המלכות.

וכן אסתר הלכה בדרך זו, שהיה כל רצונה לבוא לענין רוח הקודש ולכוון את מעשיה כראוי, וכמו שכתוב (אסתר ה, א) 'ותלבש אסתר מלכות' שלבשתה רוח הקודש כמובא במסכת מגילה (בדף יד ע"ב), וכמו שאמר הרב מתיבתא בזוהר שלח (בדף קסט ע"ב) וכן אמר רבי יצחק בזוהר חוקת (בדף קפג ע"ב), וכאשר סרה ממנה רוח הקודש ראתה בזה כמו שהגיעה לשערי מוות, כמו שזעקה והתחננה אז "אלי אלי למה עזבתני" (תהלים כב, ב), כי כיון שהגיעה לבית הצלמים נסתלקה הימנה שכינה כמו שאמר רבי לוי במסכת מגילה (בדף טו ע"ב).

ז

ועיקר גילוי המלכות ורוח הקודש שעל ידי אסתר הוא בחיצוניות העולמות, שהוא ענין דרכי הטבע וכל היסודות הנגלים לעינינו, שהם אש מים רוח עפר

(ארמ"ע), ולכך היא נקראת 'אסתר', מפני שמידת מלכותו יתברך אינה מגולה בחיצוניות העולם ובדרכי הטבע, ועיקר ענינה הוא בענין הלבושים וחיצוניות העולם, וכמו שכתוב (באסתר ה, א) "ותעמוד בחצר בית המלך הפנימית". ולכך עיקר הגילוי של אסתר והרוח הקודש שבה מתגלה בענין הלבוש, וכנאמר בה 'ותלבש אסתר מלכות', בכדי לגלות שהכל הוא פנימיות וגילוי אֱלֹהִים ואין עוד מלבדו, וכל דרכי והנהגת הטבע הם אֱלֹהִים, וכענין שכתוב (בתהלים פד, יב) "כי שמש ומגן הוי"ה אֱלֹהִים", היינו ששם אֱלֹהִים העולה כמנין 'הטבע', כי מציודו הוא סדר הנהגת הטבע, הוא לבוש ומכסה לשם הוי"ה, כמנין השמש למהות ועצמות השמש.

וכן הוא ענין האמונה ביום השבת, שאין ענינה מנוחה בחיצוניות ושבייתה ממלאכה בלבד, אלא עיקרה ומהותה הוא הענין הפנימי הנעשה בשבת קודש, שמזדככים ועולים העולמות כולם למדרגה גדולה, עד שמכירים ויודעים הכל מאמיתת מציאותו יתברך והנהגתו בכל העולמות. אמנם ושתי אשת אחשוורוש לא האמינה אלא בחיצוניות יום השבת, ולכך העבירה את בנות ישראל בשבת ללא בגדי שבת, וחשבה שעל ידי כך כוללה מהם את השבת. ולכך נתגלגלה ושתי בפרה ולא היתה רוצה לחרוש בשבת כמובא בספר גלגולי נשמות לרמ"ע (באות 1), בכדי להראות את פנימיות יום השבת שעולה הבריאה כולה למדרגה עליונה והיא קרובה יותר להשגת אֱלֹהִים.

ח

ובאמת הדבר המתחולל בפנימיות העולמות הוא, שכל שורש ופנימיות כלל היסודות ארמ"ע והצומח והחי, יודעים ומשיגים הכל מאמיתת מציאותו יתברך, ונעשה גילוי התורה בכל העולמות, עד שכאשר יש גילוי לקדושת ה'בית' בעולם העשייה ניתן לראות שביים ה'שבת' גם הבהמה במדרגת השגה מקדושת יום השבת, במציאות ואמיתת מצוות התורה.

וענין יום השבת הולך עם האדם תמיד בכל מצוה ובכל עסק התורה ובכל מחשבה דיבור ומעשה, שצריך הוא למצוא בהם את אור יום השבת בכל דבר ובכל ענין, הן מצד החיצוניות הן מצד הפנימיות, אמנם הגילוי בחיצוניות נולד מהענין הפנימי, שבזה הוא נוכח ומבין שבאמת אין ממשות ומציאות לחיצוניות כלל, אלא הכל הוא גילוי אֱלֹהִים.

וכך הוא בכל התורה, שפשטי אורייתא הם חיצוניות התורה ולבושיה, ובהם הוא עיקר הגילוי שעיקרו בחיצוניות, להראות ולגלות שכל החיצוניות והפשטי אורייתא וכל מצוה וענין שבתורה יקרים ונעלים הם בעינינו כסוד גדול, וגם אם אין אנו משיגים לטעמיהם וסודותיהם, הנה מתוך מידת האמונה והדבקות בענין יום השבת מגלים אנו שהחיצוניות היא פנימיות, וכל דרכי הטבע הם ניסים והשגחה נפלאה.

ט

אך כאשר כאשר אינו מאמין שהתורה כולה אֱלֹהִים, וממנה נברא העולם, ומתוכה מנהיג הקב"ה את כל העולמות, והיא אמיתת המציאות כולו, הנה בזה אין לו חלק בתורה וכל מעשי מצוותיהם הם בדרך מלומדה. כי עיקר התורה הוא הפנימיות שבה, שהיא החיים ממש, היינו בכל מה שיוצא מענין של 'חיים', שזהו כל הכלול בבני חיי ומזוני, שכולם יוצאים הם מן התורה ומתקיימים על ידה, וכל שיעור עליית האדם וכל הקורות אותו תלוי בתורה הקדושה. ומאחר והתורה היא מחשבת השי"ת, לכך דרך ההשגה במחשבת השי"ת היא על דרך השלילה, היינו שההתבוננות בכל סודות התורה הוא על מנת להבין שאי אפשר להבין ולידע מגודל טובו יתברך וגודלו וקדושתו של השי"ת.

וכך הוא גם בהתקרבות לאמונה ביום השבת, שהכל הוא כענין 'אסתר', ובכל התבוננות צריך האדם לדעת שהכל הוא בדרך נעלם ואינו משיג בה דבר, וכגון כאשר חפץ להתבונן בקדושת יום השבת הרי הוא על דרך השלילה, שיתבונן שעתה הוא זמן קדוש ומדרגה אֱלֹהִים גדולה ונוראה מאד מאד, וכל מה שנראה בעיניו גשמיות וחיצוניות העולמות כמו בימי החול אינו אלא משום שהכל הוא כענין 'אסתר', היינו שהמלכות נקראת כעת 'אסתר' ואינה מגולה, ועדיין אין הבריות יודעות דבר ממידת מלכותו יתברך. כי העיקר היא פנימיות יום השבת, וכאסתר שהיתה נקראת 'הדסה', שריח ההדס נגזו הוא בו, ויש לו ג' עלים הרומזים לתלת אבהן כמובא בתיקון"ז (בתיקון כא, בדף נו ע"ב) שהם כנגד הש' ד'שבת'.

י

ובהתבוננות בדרך זו יכול האדם להשיג נצנוץ מרוח הקודש, לידע מעט מזעיר מקדושת יום השבת. וזהו שרמז רב יצחק שם בזוהר חוקת (בדף קפג ע"ב) שכל השומר פיו ולשונו זוכה שתתלבש בו רוח הקודש, וכענין 'ותלבש אסתר מלכות', וזהו משום שאין אסתר מגדת מולדתה, היינו שהשגתה במקורה שבמידת המלכות אינה מושגת לה, שהרי "מרדכי ציווה עליה אלה שר לא תגיד" (אסתר ב, כ). כי עיקר השגת יום השבת הוא מתוך מידת היראה, שחושב האדם מיום שבת ומתבונן בכך שהוא דבר קדוש ונורא ואינו משיג בו דבר כאמור, וזהו ענין 'מרדכי', שהוא כנגד פנימיות יום השבת, שהוא יראה גדולה, וכמנין שמו 'מרדכי' העולה כמנין 'רעד' כמובא בבני יששכר (מאמרי אדר ה, טו).

כי מתוך ההתבוננות בדרך היראה והרעדה כענין הכתוב (תהלים ב, יא) "וגילו

ברעדה", היינו שכל שמחת יום השבת היא מתוך התבוננות ביראה מקדושת יום השבת, בזה יבוא לידע מעט מזער מפנימיות יום השבת שהיא כנגד 'מרדכי', ומתוך כך יהיה לו גילוי גם בענין חיצוניות העולמות המרמז ל'אסתר', היינו שיכיר לידע איך שכל דרכי הטבע וחיצוניות העולם הכל הוא גילוי אלהות והשגחתו יתברך, ואין עוד מלבדו בכל הנעשה בעולם.

יא

וכאשר 'מתגלית' מדרגת 'אסתר' נעשה ענין 'מגילת אסתר', ומתוך כך נעשית ביום שבת קודש גילוי רוח הקודש ככתר על ראש האדם, מתוך שעלתה 'אסתר' אל הגילוי, היינו למדרגת 'שרה' אמנו, שהיא ראשונה לגילוי המלכות כאמור, אך הוא במדרגת 'רוח הקודש', שנגלית ענין מלכותו יתברך גם בתחוננים ובחיצוניות העולם. וכתר זה שהוא נצנוץ רוח הקודש הוא ענין נפש יתירה דשבת קודש היורדת לשורות על ראש כל אחד מישאל השומר ומכבד את השבת כמו שאמר רב נחמן בזוהר חדש בראשית (בריש דף כב ע"א). אך גילוי ההסתר של אותה הנפש יתירה תלוי במדרגת האמונה של האדם ביום שבת קודש וכאמור.

כי בכדי שתשרה אותה הנפש יתירה צריך להשתדלות, וכמו שאמר רבי אבא בזוהר תרומה (בדף קמ ע"א) שלא היתה רוח הקודש שורה על דוד המלך אלא עד שהיה משתדל בה בדבר האמונה מתוך שירות ותשבחות, ולכך גם ביום השבת משבח האדם להשי"ת בכל שירות ותשבחות ונשמת כל חי, בכדי שתשרה בו הרוח ותוספת שבת. ובנשמת כל חי ו'יוצר' דשבת שחרית נמשך לאדם תוספת רוח קדושה, כי אז מקבלת ה'שבת', היא 'אסתר', לכל שבע נערות הראויות לה מבית המלך כמובא בדברי רבנו האר"י בשער הכוונות (כוונת יוצר דשבת) שאין נפתחים אלו השערים אלא בזמן זה בשבת שחרית, והעיקר מצד האדם היא האמונה, כי ביום השבת אין ההשתדלות אלא בדבר האמונה בפנימיות ובחיצוניות העולמות במעלת מדרגתם יום השבת.

יב

ועיקר ענין התכלית והמעשה בענין רוח הקודש השורה על האדם מתוך עבודת האמונה היא שיבוא לכדי גילוי מידת הרחמים ויכיר בכל רחמי השי"ת. כי הנה פנימיות העולם הוא למעלה משכל האדם, אלא שמתוך ענין האמונה נשען עליה האדם לתלות את כל שְׁכָלוֹ ומחשבתו בדבקות האמונה שהכל הוא רחמי השי"ת, אמנם חיצוניות העולם מלא הוא בדינים וצמצומים, ומתוך דרכי הטבע נמשכת האחיזה לחיצונים להטות לב האדם לפגם וריחוק מן האמונה, ובאמת כן הוא, שמחמת התגברות הדינים בחיצוניות העולם התגברו הקליפות מאד, עד שאין האדם יכול לבוא כלל למדרגה של אמונה מתוך מחשבה וראיה בחיצוניות העולם.

אמנם על ידי דבר אחד יוכל האדם ליקח למדרגת האמונה ולהביאה לידי מעשה באופן שיוכל לעבור לכל העולם הזה בשלום, והוא מדרגת ה'מעשה' שברוח הקודש, שהיא התפילה. כי התפילה היא תכלית האמונה, ועליה נאמר (בתהלים פא, יד-טו) "לו עמי שומע לי ישראל בדרכי יהלכו, כמעט אויביהם אכניע ועל צריהם אשיב ידי", שאחר שמשג האדם דבר בענין האמונה ונצנוץ מרוח הקודש לילך בדרך אמיני ונכון, אינו לוקח התפילה בכל כוחו לילך בה לבדה, ועל כך נאמר 'כמעט אויביהם אכניע', שמאחר שיש לאדם אמונה בהשי"ת אין לו אלא ליקח אותה למעשה בעבודת התפילה, ובוהו יבטל ממנו כל המונעים אותו מהשגת שלימות באמונה ומצוות ה'.

יג

ואת זה שלימד משה רבנו את יהושע במלחמת עמלק, שעל אף שבסמוך לכך במעמד קריעת ים סוף השיגו ישראל מדרגה גדולה בענין האמונה, כנאמר בהם אז (בשמות יד, לא) "ויאמינו בה" ובמשה עבדו", עם כל זה מפני שנתרחקו מהאמונה השלימה בשבת קודש בא עליהם עמלק כמובא בזוהר חדש בריש פ' בשלח (בדף לו ע"ב), וזהו מפני שנמשכו אחר ענין המלאכה שבימי החול, ולא שחפצו באמת בביגעת העולם, אלא שלא רצו להשליך על השי"ת לכל ענין ההשתדלות, כפי שהנהיגם השי"ת בענין ענני הכבוד הבאר והמן, וחפצו שיהיה להם חלק בענין ההשתדלות, שהוא מצד המלוכה, שהיה להם את הבטחון בעצמם ובענין 'אנא אמלוך'.

ולכך כאשר לחם יהושע בעמלק תלה הקב"ה את כל מלחמתם בידי של משה רבנו שיהיו נשואות למעלה להשי"ת, כנאמר אז (בשמות יז, יב) "ויהי ידיו אמונה", שפרש את ידיו התפילה כלפי מעלה, וכל זמן שהיו ישראל מסתכלים כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו מתגברים, ואם לאו היו

נופלים, כמובא במשנה ראש השנה (ג, ח), ללמדם שעיקר שלימות האמונה היא שיקחו אותה למעשה בעבודת התפילה, ובוהו יכנועו אויביהם.

ונרמז הדבר בכתוב (תהלים כד, ג) "מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קודשו, נקי כפים ובר לבב", שהוא רמז למשה רבנו שנאמר בו אז (בשמות יז, ט) "אנכי נצב על ראש הגבעה" שזהו כנגד 'הר ה'', ונקי כפים' מרמז שהיו ידיו, ידי ההשתדלות, נשואות תמיד אל הבורא ב"ה.

יד

והריחוק מהתפילה נמשך מעצת רשעים שהם כענין 'אבי מלך', שחפצים הם במלוכה לעצמם וכענין 'אנא אמלוך', כאמור. כי הנה מובא במגיד מישרים (בפ' לך לך) שלא היה אבימלך כל כך רע במידותיו כפרעה, כי הוא היה מראה שיש לו אמונה באלהי השמים, אלא שמפני שהיה לו רצון וחפץ במלוכה כמהות שמו 'אבי מלך', לכך היה רחוק מאוד מהתפילה, כי היה תולה כל ענין ההשתדלות בעצמו, ולא היה לו חפץ להכיר גם במדרגת התפילה. וזהו שפירש רש"י שאמר לו הקב"ה 'נקיון כפים אין כאן', כי הוא היה רחוק מכל דבר הקשור בענין התפילה, שהיא נקיות כפים כאמור.

ולכך השיבו הקב"ה "השב אשת האיש ויתפלל בעדך וחייה" (בראשית כ, ז), כי היה אבימלך מלא בכפירה, כמו שאמר (שם, ד) "הגוי גם צדיק תהרוג" ברומזו על דור המבול והפלגה כמובא במדרש (ב"ר נב, ו). ולכך הולידה 'שרה' שכתוב בה 'ואבי יסכה' את יצחק שהכניע ל'אבימלך' ולא נפגם ממנו, וכמו שאמרו בזוהר ויצא (בדף קמח ע"א) שנכנס יצחק אצל צד הסטרא אחרא והיה קרוב אליה, ויצא בשלום, וכנאמר בו (בבראשית כו, א) "וילך יצחק אל אבימלך מלך פלישתים גררה", ונאמר בסמוך (שם, כג) "ויעל משם באר שבע", שחזר לכל מדרגות האמונה והיה דבוק בתפילה, וכנאמר בו לאחר מכן (שם כד, ט) "ויצא יצחק לשווח בשדה", שתיקן לתפילה המנחה כמו שאמרו במסכת ברכות (בדף כו ע"ב).

וזה שצריך האדם לקחת מכל מדרגת אמונה שיהיה בה, שיחשוב איך בא הוא על ידה למעשה בפועל של תפילה, כי בה נעשה תכלית גילוי ההסתר וגילוי השכינה, שהוא ענין 'מגילת אסתר', עד שבא מתוך כך לבחירות האמונה שהכל הוא דרכי השגחת השי"ת עליו, ואין טבע לפניו יתברך, שנעשה הדבר מתוך שיגלה את האמונה בתפילה, וכענין שאמרו במסכת מגילה (בדף ז ע"א) ש'מגילת אסתר ברוח הקודש נאמרה', היינו שיגלה את האמונה בניצנוצי רוח הקודש שבדברי תפילתו, ורק כך יוכל לעבור לכל העולם הזה בשלום מבלי פגם אמונה.

טו

כי בעולם הזה, ובעיקר בכל חיצוניות העולם, מתגברים הגבורות והדינים, עד אשר יש אחיזה לקליפות להרחיק את האדם, והדרך שיהיה האדם רחוק מן הדינים ומפגם אמונה הוא על ידי התפילה הנקראת 'רחמי', וכאשר דבוק האדם בתפילה הרי שסמוך הוא לגילוי רחמי השי"ת, ולכך ניצול הוא מפגם אמונה גם כאשר עובר בחיצוניות העולם וכל מאורעות העולם. ועל זה נאמר 'ותלכש אסתר מלכות', שהיא היתה שלימה בכל אלו המדרגות, ומתוך כך אף כאשר סרה ממנה רוח הקודש כאמור, עם כל זה מפני שהיתה אסתר רגילה בדרכי התפילה, לכך עוררה אז רחמים וזעקה 'אלי אלי למה עזבתני' עד ששבה עליה רוח הקודש וכל מדרגות האמונה, וכנאמר בה אז 'ותעמוד בחצר בית המלך הפנימית, נוכח בית המלך', ואמר רשב"י בזוהר בהר (בדף קט ע"א) שעמדה אז בתפילה 'נוכח בית המלך' הוא בית המקדש.

נמצא שהם ג' מדרגות באמונה עד שבאה מן ההסתר אל הגילוי, הראשון הוא הרצון, שירצה להכיר ולידע מן האמונה בהשי"ת וליילך בדרך הנכון, שזהו מצד הרצון וכענין 'אבי יסכה' וכאמור. והשני הוא מצד ההשתדלות והעבודה שביום שבת קודש, שהוא ההתבוננות והמחשבה מענין האמונה מתוך שירות ותשבחות, וכהשתדלות דוד המלך אחר האמונה ורוח הקודש. והדבר השלישי והעיקר הוא, שיקח את כל מדרגת אמונה שהשיג, ל'מעשה' של תפילה ודיבור של הנברא אל הבורא ב"ה. ובכל זה נעשה גילוי של השכינה והמלכות הנקראת 'אסתר', שתהיה מגולית, וכענין 'מגילת אסתר'.

ואלו הג' מדרגות הם כנגד כהן לוי ישראל, כי עיקר ענין ומדרגת ה'כהן' היא ברצון ושהוא מצד מדרגת ה'כתר', וה'לוי' מדרגתו היא ענין השירה והשבח לה' ב"ה, ומדרגת ה'ישראל' היא בענין התפילה, וכמו שאמר רשב"י בזוהר פקודי (בדף רסח ע"ב) שמדרגת הרוח הקודש מתעוררת בסוד האמונה הקדושה מתוך ג' מדרגות אלו, ברצון הכהן, בשירת הלויים, ובתפילת ישראל.

המעונינים להצטרף למערך הרכזים ברחבי הארץ והעולם ולחלק מידי שבוע את גיליונות הקודש באזור המגורים וכן לתגובות הארות והקדשות בעניני העלון ניתן לפנות **076.5995991** או במייל: m.yam.shlomo@gmail.com לקבלת הגיליון במייל ניתן לפנות לכתובת: alonim.yanuka@gmail.com

קחו חלק במפעל הקודש